

IS GODS
BOODSCHAP EEN
SPROOKJE UIT
HET VERLEDEN?

WELKE GOD KEREN
STEEDS MEER
MENSEN
DE RUG TOE?

*Lang niks
gehoord
van God?*

HOE KUNNEN
WE DE BIJBEL
HERONTDEKKEN?

HOE MAKEN WE OP-
NIEUW KENNIS MET
GOD?

I

© 2001 ESDA-Instituut

Deze cursus van het ESDA-Instituut is gedrukt op milieuvriendelijk papier.

God lijkt dood. Hoewel de bedenker van de 'God is dood'-theorie Friedrich Nietzsche inmiddels zelf al geruime tijd dood is, lijkt hij postuum gelijk te krijgen. En als God niet dood is, dan moet hij op z'n minst in slaap gevallen zijn, aldus een lied van Margriet Eshuys.

Wie om zich heen kijkt, ziet leeglopende kerken, een aarde die zucht onder wat de mensen haar aandoen, toenemende tegenstellingen tussen mensen en het ontbreken van elk houvast.

In deze cursus gaan we op zoek naar God. Wie is hij en wat zijn z'n bedoelingen met deze wereld? Waarom grijpt hij niet in als alles mis gaat? Waarom zijn zoveel mensen teleurgesteld in hem? Is hij ons vergeten of zijn wij hem vergeten? Wat zijn z'n plannen met ons en welke invloed hebben wij daarop? Hoe zeker kunnen we zijn van God en op welke manier informeert hij ons? En hoe komt het dat zoveel mensen God de rug toekeren?

We zullen samen op onderzoek gaan en op een nuchtere manier in kaart brengen wat de oorspronkelijke bedoeling was, waar het mis ging en welke betekenis geloven in God vandaag en morgen kan hebben.

IS GOD NIET MEER VAN DEZE TIJD?

Hoewel velen van ons als kind geleerd hebben dat God 'eeuwig' zou zijn, dat wil zeggen 'van alle tijden', lijkt dat voor onze tijd niet meer op te gaan.

God blijkt niet te wonen boven het wolkendek waar we hem als kind vermoedden. De ruimtevaart heeft ons dat overtuigend aangetoond. Joerie Gagarin, de eerste mens in de ruimte, zei: 'Ik ben daarboven geweest, maar God ben ik niet tegengekomen.'

Is God een verzinsel uit de tijd dat de aarde plat was? De tijd dat de mens door een toren te bouwen

naar God wilde klimmen en onder de aarde een brandende hel vermoedde, die af en toe via vulkaanuitbarstingen van zich liet blijken?

Kon God alleen standhouden in een wereld waarin mensen niet opgeleid waren en geen idee hadden over ons universum? Is ons al die tijd een rad voor ogen gedraaid?

Steeds meer mensen raken teleurgesteld in religie en keren God de rug toe. Ze gaan zelfoplossingen zoeken voor allerlei levensvragen. De bijbel begint met het verhaal dat God de mens maakte naar zijn beeld, maar inmiddels maken de mensen zich een God naar hun beeld. Velen geloven nog wel dat er 'iets' hogers is, maar definiëren dat 'iets' volledig naar hun eigen fantasie, zonder bronnen uit het verleden te raadplegen.

We laten God toe in ons leven voor zover ons dat uitkomt. En omdat we onszelf beschouwen als de top van de wereldgeschiedenis, kunnen we maar moeilijk accepteren dat dat 'hogere iets' echt iets voorstelt. Mensen hebben de neiging zich superieur te voelen als ze omkijken in de tijd. "Wat waren de mensen vroeger aandoenlijk dom, behoudend, burgerlijk en volgzzaam." De razendsnelle ontwikkelingen die ons in één eeuw meer technische vooruitgang brachten dan de 19 eeuwen die daaraan vooraf gingen, hebben ons arrogant gemaakt. Met supersonische transportmiddelen kunnen we tijd en afstand overwinnen. We beschikken over massa-vernietigingswapens, die de ondergang van onze planeet mogelijk maken met één druk op de knop. De ene megatrend in mode, muziek of film wisselt de andere af en we worden geleefd door de informatietechnologie. Ons leven is zo snel geworden dat we het ons al niet eens meer kunnen veroorloven een sectie in een draaideur te missen. We krijgen dagelijks alleen al zo'n 3.500 commerciële communicatieprikkel

op ons afgevuurd en kunnen die fysiek niet eens allemaal waarnemen en verwerken. We moeten dus keuzen maken, en in die keuzen komt God er bekaaid af.

Gods boodschap lijkt achterhaald, onaantrekkelijk, een sprookje uit het verleden. We geloven niet langer in “de leer van het uitgesteld genoeg” maar zoeken scoringsmogelijkheden in het hier en nu. Alles wat ons nú een kick kan verschaffen is aantrekkelijker dan welk toekomstperspectief ook. We worden liever gezien met een ster op de neus van onze auto of met de goede sportschoenen dan met een bijbel onder onze arm. Dat is ook niet zo verwonderlijk. Doemberichten over gaten in de ozonlaag, het broeikaseffect, grondstofvoorraden die uitgeput raken, een wankelende wereldeconomie en enge om zich heen grijpende ziekten maken het denken aan de toekomst weinig aantrekkelijk.

Waar vroeger gelovigen de ondergang van de wereld voorspelden, is hun plaats ingenomen door pessimistische wetenschappers. Als we hen mogen geloven is ons consumptiepatroon te vergelijken met het nuttigen van een galgenmaal. En wie denkt er nu graag aan wat daarop volgt?

HET AFSCHIED VAN GOD

EN DE VOORGESCHIEDENIS DAARVAN

We kunnen constateren dat steeds meer mensen God de rug toekeren. Maar welke God is dat?

Is dat de God zoals die zichzelf aan ons bekend maakt heeft, of is dat de God zoals mensen die in latere tijden geportretteerd hebben? De God in wiens naam oorlogen gevoerd worden, in wiens naam blanke mensen hun zwarte broeders discrimineren, de God in wiens naam de emancipatie van vrouwen geblokkeerd wordt, kortom de onredelijke en onberekenbare

God zoals die door veel kerkleiders is gepresenteerd? Een God van willekeur die dood en verderf zaait, die zijn vrienden bevoordeelt en zijn vijanden in een eeuwig brandend vuur foltert? Deze God is een karikatuur van de vaderfiguur die de bijbel ons laat zien. In de loop van de kerkgeschiedenis is God in de beleving van mensen veranderd in een soort boeman met wie je niet veel meer kan dan bang voor hem zijn.

Niet dat God veranderd is, integendeel, maar omdat onze visie op hem en z'n adviezen veranderd is. Laten we eens kijken hoe Gods oorspronkelijke bedoelingen bewust of onbewust verminkt worden.

BETER DAN GOD?

De bijbel laat ons kennis maken met een schepping waarvan God zag "dat het goed was". Vervolgens maken we kennis met de mens die zag "dat het beter kon". Vanaf de aanvang blijkt de mens de adviezen van God in de wind te slaan. Misleid door het kwaad geeft de mens zijn ideale leven op door te eten van die ene vrucht waarvan God het eten heeft afgeraden. En dat is het begin van een lange reeks wijzigingen die de mens aanbrengt in Gods adviezen.

Hoewel we verderop in de cursus uitvoeriger op deze zaken terug zullen komen, noemen we een aantal eigenmachtige aanvallen op Gods adviezen in vogelvlucht.

De bijbel vertelt ons dat God de aarde, en alles wat daarop is, geschapen heeft in zes dagen en dat hij de zevende dag rustte van zijn werk.¹ De mens bedacht zo'n 150 jaar geleden dat alles ontstaan was uit een evolutie van miljoenen jaren. Het vraagstuk van schepping of evolutie is essentieel voor onze relatie met God. Als hij ons niet gemaakt heeft, waarom zou hij zich dan met ons bemoeien? Waarom zouden wij hem

dan aanbidden? En wat wijst er in dat geval op dat hij bestaat?

De bijbel vertelt hoe 2.000 jaar geleden God zelf naar de mensen is toegekomen door de geboorte en het leven van Jezus. Door mens te worden heeft Jezus in zijn persoonlijkheid de verbroken verbinding tussen God en de mensen weer hersteld.²

Daar tegenover zien we dat in de loop van de Middeleeuwen allerlei andere personen zijn rol toebedeeld hebben gekregen. Dit gebeurde in de vorm van gebeden die gericht werden tot heiligen en Maria, die op hun beurt bij God weer voorbede voor de mens zouden doen. Het baanbrekende werk van Jezus, waardoor God en mens weer bij elkaar gebracht waren, werd zo aan het oog onttrokken.

In de bijbelse tien geboden wordt de zevende dag van de week aangewezen als een door God gezegende rustdag. Zoals God op sabbat (zaterdag) rustte van z'n scheppingswerk, zo vroeg hij de mens wekelijks hetzelfde te doen.³ De christelijke kerk van Rome stelde daar de zondagsviering voor in de plaats, ontleend aan de Babylonische zonnecultus. Niet geheel vrij van anti-semitische gevoelens, werd deze daad met een christelijk sausje overgoten door te verwijzen naar de dag waarop Jezus uit de dood is opgestaan.

Het gevolg was een definitieve breuk met het Jodendom en een gegrond gevoel van verwarring bij bijbellezers, die de kerkelijke en de bijbelse regels moeilijk konden rijmen.

De bijbel vertelt ons over de volwassen doop door onderdompeling. De mens die voor God kiest daalt af in een symbolisch "watergraf" en staat daaruit op om een nieuw leven te beginnen.⁴ De kerk stelde daar de besprenkeling van pasgeboren kinderen voor in de plaats. Nergens in de bijbel wordt gesproken

over het besprenkelen van kinderen als vervanging voor de doop. De kinderdoop heeft ertoe geleid dat mensen vanaf hun geboorte erbij 'hoorden', en zich niet vrij voelden zelf te kiezen. De keuzevrijheid, die God voor de mens bedoeld had, wordt daarmee ondergraven.

De bijbel leert dat de mens één geheel is: ziel en lichaam. Dat noemen we wel een holistische levensvisie.⁵ Als de mens sterft, gaat het geheel van ziel en lichaam het graf in.⁶ In de loop van de geschiedenis heeft de kerk dit standpunt vervangen door de Griekse visie, die uitgaat van een onsterfelijke ziel. Daarmee werd de bijbelse gedachte ondergraven, dat de mens volledig van God afhankelijk is voor het eeuwig leven.

Door deze koerswijziging ontstond er ook ruimte voor afschuwelijke theorieën over de pijniging in een eeuwig brandende hel en werd een negatieve houding ten opzichte van het menselijk lichaam bevorderd. Het geestelijk aspect van de mens, de ziel, zou het lichaam bij het sterven verlaten. Het lichaam wordt gezien als een soort gevangenis waarin de ziel opgesloten zit. Het lichaam wordt daarmee een lastig, overbodig iets, waar je niet zuinig op hoeft te zijn, omdat het toch 'weggegooid' wordt. Deze negatieve visie op het lichaam vindt ook zijn weerslag in de afkeer die er bij sommige gelovigen bestaat ten aanzien van seksualiteit.

Het zijn slechts enkele voorbeelden van het feit dat de mens voortdurend andere keuzen heeft

**Lang niets
gehoord
van God?**

gemaakt dan God adviseert. Dat begon ooit in het paradijs, waar de satan de mens de eerste leugen vertelde: eet van die boom en je zult niet sterven. Vanaf dat moment werd het beeld dat de mensen van God hadden steeds meer verworden. God was willekeurig, streng, wraakzuchtig en om te kopen. Een soort despoot, zo wilde de satan ons laten geloven.

Door het zenden van zijn zoon Jezus, gaf God de mens de mogelijkheid opnieuw kennis te maken met hoe hij werkelijk is. Jezus maakt met zijn leven duidelijk hoe God is, door op te komen voor de zwakken en onderdrukten en door een grote afkeer voor huichelarij te tonen. Iemand om je bij op je gemak te voelen als je zelf van goede wil bent. En toch nam de mens het voorbeeld dat Jezus gaf maar ten dele over. In 20 eeuwen is ons een zodanige karikatuur van God voorgespiegeld, dat veel mensen het zicht op het werkelijke beeld van God allang kwijt zijn.

Vaak lijken de menselijke keuzen bedrieglijk veel op de goddelijke adviezen, maar het is geen toeval dat ze er in zoveel gevallen naast zitten. We zouden dat kunnen vergelijken met een radio. Wie zijn favoriete muziekzender op de radio zoekt, maar een fractie naast het juiste kanaal zit, krijgt geen ontvangst of in elk geval heel veel ruis. En wie een telefoonnummer kiest, en zich maar één cijfer vergist, krijgt niemand of héél iemand anders aan de lijn.

Vanuit die gedachte is het niet zo gek dat zoveel mensen het contact met God verloren hebben. Het is niet God waar ze teleurgesteld in zijn, maar de slechte ontvangst van alles wat hij kan betekenen. Een probleem dat niet bij de zender zit, maar bij de ontvanger.

De bijbel staat zover van de meeste mensen af dat er nauwelijks nog serieus in gelezen wordt. Onze informatie komt uit de krant, van de T.V., internet of

uit tijdschriften. Willen we echt opnieuw kennis maken met God en zijn bedoelingen met deze aarde en met ons leven, dan zullen we opnieuw de handleiding die hij ons gaf ter hand moeten nemen. Als hij ons gemaakt heeft, zal hij ook het beste weten wat goed voor ons is. We vinden het vanzelfsprekend om bij problemen met de auto het instructieboek te raadplegen. Wie diesel gooit in een auto die bedoeld is voor Euroloodvrij komt niet ver. Maar het instructieboek voor ons leven laten we links liggen, ondanks het feit dat daar de best denkbare adviezen van onze maker in staan.

In deze cursus willen we proberen God en zijn handleiding te herontdekken. In 6 lessen zal blijken wat de betekenis van God en de bijbel in deze tijd is. En dat 't niet gaat om een achterhaalde opvatting, maar om een boodschap die actueler is dan ooit!

Een boek dat al 3.400 jaar stand houdt, moet wel iets bijzonders zijn. Tal van stellingen en voorspellingen die door 'eenvoudige' mensen van toen zijn neergeschreven, zijn door de moderne wetenschap nog niet verklaard, laat staan door betere vervangen. Of het nu gaat over ons dieet, over ons ontstaan, over sociale verbanden, of over de loop van de wereldgeschiedenis. Toeval is daarbij geen afdoende verklaring.

We kunnen vandaag de dag best de uitslag van één voetbalwedstrijd voorspellen op het totoformulier, maar van 13 wedstrijden de uitslagen juist voorspellen blijkt een vrijwel onmogelijke opgave. Wie het grote aantal juiste voorzeggingen van de bijbelschrijvers ziet, moet wel constateren dat hier iets bijzonders aan de hand is. Toen in 1948 de beroemd geworden Dode Zeerollen werden ontdekt, kwamen er bijbelboeken tevoorschijn, die meer dan duizend jaar ouder waren dan de tot dan toe bekende manuscripten. Critici verwachtten dat deze vondst de onbetrouwbaarheid van

de bijbelse teksten zou aantonen. Inmiddels is duidelijk dat het tegenovergestelde heeft plaatsgevonden: De tekst van de bijbel blijkt zeer getrouw bewaard en overgedragen te zijn.

Redenen te over voor een serieus onderzoek naar de inhoud van de bijbel. In de volgende lessen gaan we op zoek naar de betekenis die de bijbel voor mensen van nu heeft.

TER OVERWEGING:

Probeer het beeld dat u van God heeft te vergelijken met dat van mensen in uw directe omgeving. Zijn er grote verschillen? Waardoor worden die veroorzaakt?

Welke rol speelt traditie in het ontstaan van het beeld dat we van God hebben? Waardoor verlaten juist nu zoveel mensen tegelijk de kerken?

NOTEN

- ¹ Genesis 1:1-2:3.
- ² Johannes 1:18, 14:9, 17:6, Handelingen 4:12, 1 Timoteüs 2:5, Hebrëën 1:1,2.
- ³ Exodus 20:8-11.
- ⁴ Handelingen 2:38, Romeinen 6:1-14.
- ⁵ De uitdrukking 'holisme' betekent 'heelheid, eenheid'. Het duidt op de onderlinge afhankelijkheid van ziel en lichaam. In New Age-kringen wordt deze term ook gebruikt, maar in omgekeerde betekenis ten opzichte van het sterven. Daarmee ontstaan sterke overeenkomsten met de middeleeuwse kerk.
- ⁶ Prediker 12:7, 9:5,6.

DE CURSUS:

***God,
wie was
dat ook
alweer?***

OVER WAT ER MIS GING IN DE RELATIE

TUSSEN MENS EN GOD EN HOE

EEN HERNIEUWDE KENNISMAKING

BINNEN HANDBEREIK LIGT!

**ESDA - INSTITUUT VOOR
SCHRIFTELIJKE CURSUSSEN**

Amersfoortseweg 18, 3712 BC Huis ter Heide

Tel. 030-6931509, fax 030-6933503

Postbank 38325

Ernest Allardstraat 11-13 1000 Brussel

Tel. 02-5113680, fax 02-5139918

Postrekening 000-0010560-84